

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

9. SINIF

Ünite : 1. Bilgi ve İnanç

Konu : 1. İslam'da Bilginin Kaynakları - 3

■ ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER VARDI?

1. İslam'da Bilginin Kaynakları - 2

İslam'a Göre Bilgi Edinmenin Yolları:

- Selim Akıl
- Doğru (Sadık) Haber
- Salim Duyu Organları

■ NELER ÖĞRENECEĞİZ?

1. İslam'da Bilgi Kaynakları - 3
 - Bilginin Kullanımında Dikkat Edilmesi Gerekenler
 - Bilgiyi Sevme

“...Allah'a karşı ancak; kulları içinden âlim olanlar derin saygı duyarlar...”

Fâtır Suresi 28. ayet.

■ Bilginin Kullanımında Dikkat Edilmesi Gerekenler

- İslam düşüncesinde selim akıl, doğru haber ve salim duyular herkes için geçerli olan nesnel bilgi kaynaklarıdır.
- İnsan bilgiye bu üç kaynağın birlikte işleyişiyle varır.

- Dinini yanlış bilgiler içeren kaynaklardan öğrenen bir insanın inancının sağlam ve sağlıklı olması düşünülemez.
- Bu nedenle doğru inanç ve doğru davranışa ancak doğru bilgi ile ulaşılır.

- İnsan duyularını kullanarak çevresindeki olayları dikkat ve ibretle incelemeli, elde ettiği verileri vahyin rehberliğinde akıl ve mantık süzgecinden geçirmelidir.
- İnsan ancak bu sayede hakiki imana ulaşır.

- Bunun yanında herkes için bağlayıcılığı olmayan sezgi, rüya, keşif ve ilham gibi öznel bilgi kaynakları da vardır.
- Ancak İslami bilgi anlayışında sezgi, rüya, keşif ve ilham genel geçerliliği olmayan kişiye özel bilgi kaynaklarıdır.

Rüya

- Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü.

İlham

- Gönle doğan şey, kalbe gelen mana, akıl yürütme ve düşünmeye dayanmaksızın elde edilen bilgi.

Keşif

- Aklın ötesinde olduğu için gaip olan bazı şeyleri bilmek.

Rüya üç çeşittir.

Allah'tan bir
müjde olan salih
rüya.

1.Şeytandan
kaynaklanan
üzücü rüya.

Kişinin
yaşadıklarından
bazılarının
yansıması olan
rüya.

Rüya:

«Hani Yusuf, babasına “Babacığım! Gerçekten ben (rüyada) on bir yıldız, güneşi ve ayı gördüm. Gördüm ki onlar bana boyun eğiyorlardı” demişti. Babası, şöyle dedi: “Yavrucuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma. Yoksa, sana tuzak kurarlar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.» Yusuf suresi, 4-5. ayetler.

İlham:

«Musâ'nın annesine, “Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu denize (Nil'e) bırak, korkma, üzülme. Çünkü biz onu sana döndüreceğiz ve onu peygamberlerden kılacağız” diye ilham ettik.» Kasas Suresi 7. Ayet

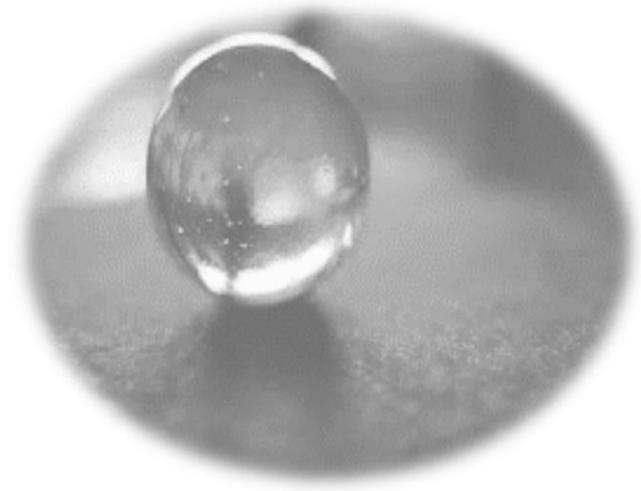
Keşif:

«De ki: “Ben size, ‘Allah’ın hazineleri benim yanımdadır’ demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size ‘Ben bir meleğim’ de demiyorum. Ben sadece, bana gönderilen vahye uyuyorum.” De ki: “Görmeyenle gören bir olur mu? Siz hiç düşünmez misiniz?» En’âm Suresi 50. ayet.

Yanlış bilgi kaynağı olarak kahinler:

- Gelecekte yada gaybta haber veren kahinler her dönem revaçta olmayı başarmışlardır.
- Ancak unutmayalım ki, kahinlerin verdiği bilgiler asla güvenilir değildir. Aksine çoğu zaman karşısındakini aldatarak ondan maddi çıkar elde etmeyi umarlar.

- İslam'a göre bilgi tespit edilebilir ve başkalarına aktarılabilir olmalıdır.
- Rüya, keşif ve ilham yoluyla elde edilen bilgiler kesinlik taşımadığı gibi istismara da açıktır.

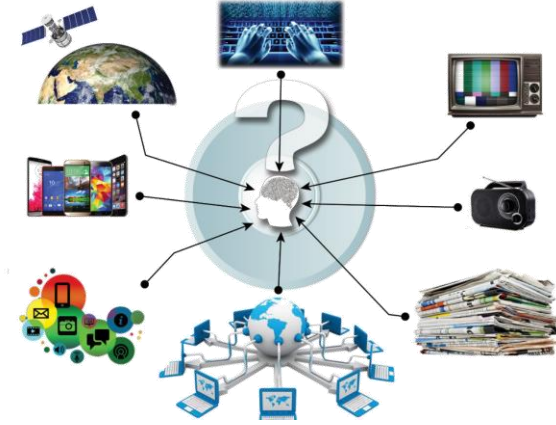
- Her devirde kutsal değerleri ve inançları kötüye kullananlar olmuştur.
- Özellikle seçilmişlik, kutsallık, mehdilik ve mesihlik gibi kavramlarla dini duygular istismar edilmiştir.

- Bu tür istismarlardan korunmanın yolu, dinimizi doğru kaynaklardan doğru yöntemlerle öğrenmek ve öğrendiklerimizi hayatımıza uygulamaktır.

- Teknoloji alanındaki ilerlemeler son yüzyılda büyük bir aşama kaydederek kimsenin hayal edemeyeceği bir noktaya gelmiştir.
- Günümüzde iletişim ve bilişim kanallarının artmasıyla bilgiye ulaşmak çok kolay hale gelmiştir.

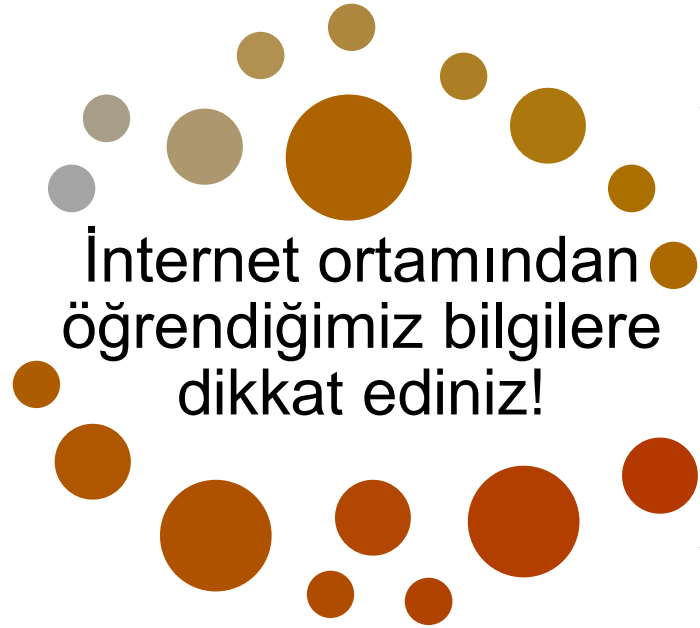

- Artık günümüzde dijital veriler de akıl ve duylara destek sağlayan yardımcı kaynaklar olmuşturlardır.
- Ancak bu kaynakların kullanımı esnasında kişilik hakları ve mahremiyet gibi konulara dikkat edilmelidir.

- Bilgi çokluğu sebebiyle doğru, güvenilir ve faydalı bilgiye ulaşmak çaba gerektirmektedir.
- Bilgiye ulaşımın kolaylığı, insanların birçok faydasız bilgiyle de muhatap olmasına sebep olmaktadır.

- İslam'a göre bilginin kullanımı kul hakkı temelinde değerlendirilir.
- Bilginin dijital kullanımında da hiç kimse zarar görmemeli, aksine herkesin faydalanacağı hakkaniyet ölçülerine riayet edilmelidir.
- Ayrıca telif haklarına özen göstermek de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

- Rabbimiz buyuruyor ki:

“Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın...”
(Hucurât suresi, 12. ayet.)

- Peygamberimiz buyuruyor ki:
Müslümanlara eziyet etmeyin ve onların gizli tarafını araştırmayın...”
(Ebû Dâvûd, Edeb, 35; Tirmizî, Birr, 85.)

■ Bilgiyi Sevmek

- Yüce Allah insanlardan yaratılışlarına uygun güzel işler (salih amel) yapmalarını istemektedir.
- Güzel işlerin en başında ilim gelir. Çünkü insanı Allah'a yakınlaştıracak ve çevresine yararlı kılacak en güzel faaliyet ilimdir.

- Güzel olan her işte olduğu gibi bilgiye ulaşmak yani ilim yapmak da emek ve sabır ister.
- İlimle uğraşmanın insana her zaman maddi bir getirisi olmaz. İlim tahsili ancak öğrenmeyi seven insanlar tarafından yapılır.

- Yüce Allah Hz. Adem'i (a.s.) yarattığında ona meleklerin bilmediği bazı bilgiler öğretir. Bu da onu meleklerden daha değerli bir konuma yükseltir.
- Bilgi, onu elde edeni yücelten bir değerdir.

- İslam kaynakları arasında en güvenilir hadis kitabı olarak kabul edilen Sahih-i Buhari adlı eserin yazarı Muhammed b. İsmail el- Buharidir.
- Buhari, peygamberimizin sözlerini eserinde toplayabilmek için hadis öğrenmek amacıyla binek sırtında veya yaya olarak hayatı boyunca binlerce kilometre yol kat etmiştir.

- **Peygamberimiz buyuruyor ki:**

“Öğreten, öğrenen, dinleyen ya da ilmi seven ol, beşincisi olma, helak olursun!” (Dârimî, Mukaddime, 26.)

■ NELER ÖĞRENDİK?

Bilginin Kullanımında Dikkat Edilmesi Gerekenler

Bilgiyi selim akıl, doğru haber ve salim duyular gibi güvenilir bilgi edinme yollarından edinmeliyiz.

Bağlayıcılığı olmayan sezgi, rüya, keşif ve ilham gibi öznel bilgi kaynakları, güvenilir bilgi kaynakları değildir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye ulaşmak kolaylaşmış, ama bilgi kirliliği de aynı düzeyde yaygınlaşmıştır.

Sanal ortamın sunduğu bilgi kaynaklarından yararlanırken kul hakkı kapsamında olan; kişilik hakları, mahremiyet ve telif haklarına da dikkat etmeliyiz.

■ NELER ÖĞRENDİK?

Bilgiyi Sevmek

İnsanın bilgisini artırması, bir ilimde derinleşmesi ancak emekle, özveriyle ve de çok çalışmayla mümkündür.

■ NELER ANLADIK?

1. İslam'a göre doğru bilgiye ulaşmak için kullanılacak yöntem hangi süreçlerden oluşur?
2. Aklın ve vahyin yerine rüya, keşif ve ilham benzeri bilgi kaynaklarına yönelmek ne gibi sonuçlar doğurur?
3. Sanal dünyada doğru bilgiye ulaşmanın önündeki engeller nelerdir?

■ BİR SONRA Kİ DERSİMİZDE NELER VAR?

1. İslam'da Bilgi Kaynakları - 4

- Doğru Bilgiye Ulaşma
- Faydalı Bilgi ve Bilgi Ahlakı
- Bilginin Kullanımı ve Muhafazası

Hazırlayan: Mehmet Zeki GÜLER